

כיצד סייע יהודי וילנאי למייסד הרפובליקה הפולנית

פילסודסקי התכוון לארגון לגיונות שברגע המתאים יתמרדו בצאר וישיבו לפולין את עצמאותה. לשם כך היו זקוקים לכסף לקנות בו נשק, תחמושת ומדים... נודע לו, לפילסודסקי, שדרך תחנת הרכבת הקטנה בֶּזְדָּאן, שלייד וילנה, עוברת פעמיים בשבוע רכבת הבאה מווארשה, שמלבד נוסעים היא מובילה לפטרבורג גם שקי כסף. והוא החליט לשדוד, בעזרת חבריו, את הרכבת הזאת... אבל להוותו לא היו כל עוזריו, סטודנטים בני-טובים, מוכשרים למלאכה כשדידת קרונות-דואר שז'נדרמים רוסים שומרים עליהם, והוא נאלץ לפנות למישהו מאנשי המקצוע. בוויילנה המליצו לו על זליק "בעל-טובה", שהיה בימים ההם צעיר וחזק, ראש בעלי-הזרוע בעיר. פילסודסקי הכניס אותו בסוד תכניתו לפעולה בבזדאן והזמינו לתת את ידו רבת-הנסיון לפעולה.

זליק הסכים לעזור – לא משום שהיה לו עניין בפוליטיקה, אלא בעיקר משום שדמיו רתחו על השלטון הצארי, שתלה את הירשקה לקרט בשל ההתנקשות בחיי מושל המחוז של וילנה, פון ואל. מאז אותה ההתנקשות כבר עברו כשש שנים, אבל הרצון לנקום שניצת בלבות צעירי וילנה לא דעך.

לגבי כל תביעה שהוגשה לבית המשפט נגד זליק "בעל-טובה" כתב פילסודסקי בפנייתו אל השופטים שהנאשם עשה רבות למען הרפובליקה הפולנית והצבא הפולני. וכך אמנם היה. בעת ההתנפלות ההיא על תחנת הרכבת בדזדאן, פשוט הציל אותו זליק ממוות. כשיצא פילסודסקי מקרון-הדואר ושק כסף בידו, חסמו את דרכו שני ז'נדרמים חמושים. בתחנה פרצה מהומה. קליעים עפו מכל עבר, וזליק, בחירוף נפש, הסתער במוט ברזל על שני הז'נדרמים והשכיב אותם, ובתוך כך גם חטף מידי פילסודסקי את שק הכסף הכבד וצעק: "תברח, גולם, תתנדף!"

פילסודסקי, שהבין קצת יידיש, לא התמהמה אלא ברח מיד למקום המפגש, שכבר עמדו שם מוכנים סוס ועגלה.

אברהם קרפינוביץ', סיפורי וילנה (מיידיש – אברהם יבין. עם עובד, 1995), ע' 148-150

אברהם קרפינוביץ' נולד בשנת 1918 בוויילנה ולמד בתיכון בו היתה שפת ההוראה יידיש. אביו היה מנהל התיאטרון העממי בוויילנה ונספה בשואה. עם פלישת הגרמנים ב-1941 נמלט אברהם והגיע עד קזחסטן. לאחר המלחמה חזר לוויילנה. באפריל 1947 עלה על אוניית המעפילים "תיאודור הרצל" שנתפסה על ידי הבריטים ונשלח למאסר בקפריסין. בשנת 1949 עלה אברהם לישראל, בה כתב ספרות ומונוגרפיות ביידיש. בשנת 1976 זכה בפרס "מנדלי מוכר ספרים" לסופרי יידיש. בשנת 1988 זכה בפרס ראש הממשלה לספרות יידיש.

אברהם קרפינוביץ' נפטר בשנת 2004.